

La indústria enfront de la globalització: les constants industrials de Catalunya a Espanya

Joan Trullén, *secretari general d'Indústria a Madrid*

Abstract

According to Joan Trullén, a new industrial development model based on productivity improvements is needed in Spain, and innovation must also play an important role. Capital and labour must be key factors in this new industrial model. The aim is to achieve positive growth based on innovation and to generate a new industrial policy.

Resum

Segons Joan Trullén, Espanya necessita un nou model de desenvolupament industrial basat en millores de la productivitat i la innovació cap a una visió totalment europea. Capital i treball tenen un paper important en aquest nou model industrial. L'objectiu és aconseguir creixements positius basats en la innovació, que ha de tenir un paper decisiu en els processos industrials, així com en una renovació de la política industrial, que fa possible un acord de pactes.

El secretari general d'Indústria a Madrid, Joan Trullén, va inaugurar el curs reflexionant des de Catalunya sobre un nou model de desenvolupament industrial a Espanya. És molt important que es faci des de Catalunya, que aporta el 25 % del valor afegit i el 28 % de les virtuts industrials d'Espanya. Aquesta capacitat industrial catalana és una constant en tots els sistemes econòmics. Des de l'autarquia tancada i protegida a la globalització oberta i integrada a Europa, seguim pesant igual. Catalunya es manté capdavantera, aporta el mateix que tot Madrid, València i el País Basc en conjunt i és central en la industrialització.

Cal defensar una política industrial que renovi conceptes. La nova política industrial s'ha de basar en la productivitat, la innovació i els instruments orientats cap a un context europeu. La producció ha crescut des del canvi de política econòmica de 1992-1993 amb Pedro Solbes i Alfred Pastor, però ha estat un creixement sense augment de productivitat. Cal situar la capacitat exportadora en productes mitjans alts. S'ha tornat a crear el Ministeri d'Indústria, lligat al turisme i el comerç, per a fer un ministeri de l'economia real. La indústria és el nucli més important per a aconseguir l'augment de productivitat. Les prioritats són la recerca i la innovació, i la indústria es troba en el centre de la nova estratègia econòmica d'Espanya.

El model clàssic de Colin Clark era la transició agrícola a la indústria i els serveis. La indústria seria una activitat residual al segle XXI. Els nous conceptes de l'economia del creixement identifiquen les densitats de coneixements industrials en què l'especialització industrial ja no representa el passat sinó que pot ser el futur, o el problema és fer la transició cap a més intensitat

tecnològica. La indústria és decisiva en la batalla per la productivitat i defineix la situació exterior. El canvi d'estratègia és d'equilibri exterior a llarg termini i que la indústria aportí el gruix de la competitivitat exterior.

Quin paper tenen capital i treball? El capital es mou a escala planetària sense restriccions i busca un entorn econòmic suficientment atractiu amb la macroeconomia fonamental. El treball està afectat per la formació i disponibilitat. Ni capital ni treball depenen del Ministeri d'Indústria, que només pot actuar sobre el residual pel fet que afecta la productivitat. L'objectiu és incrementar de manera permanent la productivitat, evitant rendiments decreixents i pujant posicions a escala planetària. Símil de les nines russes: la competitivitat fa créixer la productivitat, fonamentalment industrial, amb el coneixement clau de la tecnologia de la informació i la comunicació. Aquí rau el problema. La nova revolució, equivalent al vapor, són les TIC. Jordi Nadal explica que el fracàs de la indústria espanyola no va ser la incapacitat en tecnologia punta, sinó la incapacitat d'actuar dinàmicament per a construir noves tecnologies i produir noves activitats. En aquesta última nina russa és on tenim el problema, similar al del segle XIX. Ens falta intensitat. La política industrial s'ha de fer sobre el que tenim, no sobre el que voldríem tenir. Catalunya ha fet el trànsit del tèxtil a la química i a la farmàcia. Té sectors ben consolidats, com el potent de l'automòbil, sobretot rellevant en components. Però queda molt camí per recórrer.

L'augment de productivitat té dues grans alternatives en les economies d'escala i economies externes per a les petites i mitjanes empreses. Les economies d'escala es refereixen a multinacionals. Tenim un important teixit, sense empreses autòctones, per a generar economies d'escala. Però la mida espanyola segueix sent de petita dimensió, amb grans empreses que no són prou grans per a economies d'escala permanents i no esporàdiques. Hi ha una relació entre dimensió i innovació. Aquest és un objectiu europeu a més d'espanyol, amb l'exemple de l'èxit de l'Airbus enfront d'Amèrica. L'alternativa de les economies externes són polítiques territorials que supleixin la dimensió de les empreses amb concentració de les empreses relacionades. La innovació es difon i genera els rendiments creixents similars a una gran empresa en economies de xarxa que augmenten la competitivitat. És un filó extraordinàriament interessant i Catalunya té el gruix de petites i mitjanes empreses. L'objectiu és arribar al 3 % de recerca el 2010 per a la petita i mitjana empresa.

No partim tampoc de zero en innovació. Hi ha innovació important en components de l'automòbil. El 10 % de la revolució tecnològica de l'Airbus 380 es fabrica a Espanya. El sector de la ceràmica de Castelló té un alt grau d'innovació i penetració internacional. La innovació no és un esdeveniment esporàdic, sinó que ha de ser rutinari. L'empresa ha de saber generar automàticament la innovació. I, com diu Becattini, cal relacionar indústries diferents per a fer una difusió tecnològica activa.

Els instruments estan condicionats per Europa, que limita la intervenció pública en el món privat, i pel fantàstic procés de construcció del model autonòmic. Els nous instruments són les deduccions fiscals i les subvencions a la investigació, els préstecs participatius per a capitalitzar empreses innovadores sense entrada de capital, retornables amb resultats positius. A més, una nova legislació de compres públiques tecnològiques, per exemple aplicable a la construcció de la línia 9 de metro o l'AVE, caldria una nova demanda a través de les importants compres públiques.

Una altra política potenciaria centres tecnològics, recolzant-los i buscant economies de xarxa per dimensió i profunditat de mercat. Finalment, caldria donar veu a la indústria per identificar problemes i costos. Quant a Europa, també té la preocupació central de R+D, però no busca campions nacionals, sinó jugadors europeus. El VII Programa Marc dissenya una nova estratègia de clústers de coneixement.

Com s'ha de dur a terme la nova política industrial? Amb diàleg i consens, recuperant els pactes de la Moncloa i permeabilitzant les autonomies amb el pacte industrial proposat per Montilla. Un diàleg, no el menyspreu anterior. Hi ha una interdependència que configura l'acció política d'aquest Govern. Tenim les condicions per fer la transició a una intensitat tecnològica més alta i arribar en menys d'una dècada a una de les economies industrials més avançades del planeta.